

Prezentace andragogického výzkumu v rámci tvorby rigorózní práce

**ROZVOJ LIDSKÉHO KAPITÁLU PROFESIONÁLNÍCH VOJÁKŮ
PRO DRUHOU KARIÉRU**

Mgr. Jan Kašuba 2023

Smysl prezentace:

Představit téma kapitálu jako andragogickou kategorii.

- **Cíl prezentace:**

Odprezentovat mnou provedený výzkum jako příklad oblasti, kde se dá téma kapitálu prakticky zkoumat a dojít k závěrům, které mají:

- individuální,
- „komunitní“ a
- celospolečenský dopad,

kdy toto celé se dá andragogiky uchopit.

Když se řekne, andragogicky, co je to tedy ta andragogika?

- **Doslovně: „vedení dospělých“**

*složenina z řec. anér = muž (dospělý muž) – andros
a agoge (agein = vésti) = vedení*

- **Původ: 1833 Alexander Kapp** ve svém spise „Andragogika neboli vzdělávání v dospělém věku
- Andragogika je: **aplikovaná věda o výchově a vzdělávání dospělých.**
- Co ale znamená, že je aplikovanou vědou? – Jaký je vůbec charakter andragogiky?

Charakter andragogiky

- **Andragogika je aplikovanou vědou:**

To znamená, že její poznatky slouží praktickým opatřením v oblasti společenských vztahů, např. (rekvalifikace, metody sociální práce, kariérový rozvoj aj.)

- **Andragogika je induktivní vědou:**

Svůj předmět vytváří na základě identifikovaných problémů, které se ve společnosti objevují.

To znamená:

- Zaznamenat nějaký problém.
- Identifikovat tento problém.
- Nějak ho interpretovat.
- Zařadit ho do souvislostí.

- **Andragogika je normativní vědou:**

Vliv sociotechnických přístupů, které formulují cíle (např. je nutno zlikvidovat drogovou závislost, je nutno dosáhnout určitého stupně vzdělání apod.)

Andragogika jako věda nemá svůj objekt a předmět
ale sdílí je s ostatními společenskými vědami.

- **Andragogika řeší rozmanité portfolio společenských problémů, např.:**
  - prostituce,
  - vandalství,
  - drogová závislost,
  - nezaměstnanost,
  - nízká gramotnost konkrétní skupiny apod.
- **Na tuto problematiku pohlížejí specificky a odlišně:**
  - Sociolog, lékař, právník, policista, politik, sociální pracovník, duchovní, hoteliér, psycholog, andragog aj.

Už víme, že andragogika je věda o výchově a vzdělávání dospělých

- Andragogika je rovněž vědou o sociálním jednání, směřujícím k dosažení žádoucích změn v myšlení a jednání dospělých aktérů.
- Andragogika je tak vědou hlavně na rozhraní:
  - sociologie,
  - pedagogiky,
  - psychologie,
  - ekonomiky aj.

Objekt andragogiky
a
Předmět andragogiky

- **Objektem andragogiky je:**

Dospělý jedinec v jeho životní dráze, kterou definuje čas.

- a) Čas biologický, od narození do smrti.
- b) Čas historický, tedy konkrétní doba, státní zřízení, politický systém (nacismus, komunismus).

Předmět andragogiky

- **Předmětem andragogiky je / čím se andragogika zabývá?**

- Obecně oblastí společenské činnosti, ve které se realizují nejrůznější aktivity, ovlivňující sociálního aktéra.

- Předmětem andragogiky tedy je:

- 1.) **Mobilizace, optimalizace a rozvoj lidského kapitálu v prostředí sociální změny.**

- **kapitál:** Jakákoliv kapacita, schopna produkovat zisk a reprodukovat sama sebe ve stejné či rozšířené podobě. Tedy je schopna akumulovat, reprodukovat, přeměňovat.

- LK se získává: vzděláváním a školením, smyslem a cílem je zvýšit, zefektivnit určitý stupeň kvality příslušníků určité společnosti.

Lidský kapitál (LK)

- Kvalita lidského kapitálu je dána:

Kulturním kapitálem

(veškeré vzdělávání, rodinné prostředí)

a

Sociálním kapitálem

(veškeré sociální kontakty, vazby, známosti apod.)

Identifikátorem LK je funkční gramotnost

Předmět andragogiky

- **Předmětem andragogiky je / čím se andragogika zabývá?**

2.) Orientací člověka v kritickém či problémovém uzlu životní dráhy.

- Změna kariéry, přechod na druhou kariéru.
- Nápravná zařízení, VTOS.
- Instituce pro léčbu drogové závislosti.
- Práce se sociálně, mentálně, zdravotně postiženými osobami.
- Poradenské instituce.
- Nízkoprahová centra či zařízení.
- Volnočasové kluby, zájmové organizace, kroužky, oddíly apod.

Předmět andragogiky

- **Předmětem andragogiky je / čím se andragogika zabývá?**

3.) Sociálními a individuálními souvislostmi změn syntetického statusu.

- Status se dělí obecně na:
  - Vrozený: (pohlaví, rasa).
  - Připsaný: (postavení získané bez vlastního úsilí, kasta, šlecht. titul).
  - Získaný: (pozice, vědecký titul, hodnost).

- Status vyjadřuje postavení člověka ve společnosti.
  - a) Jak nás vidí okolí.
  - b) Jak jedinec vidí sám sebe.

Předmět andragogiky

- **Syntetický status, skládá se z:**
  - Prestiže konkrétní profese (vážnost profese).
  - Dosažené kvalifikace, stupně vzdělání.
  - Vlivu, moci, pravomocích, privilegiích, benefitech.
  - Příjmu, finanční příjem.
  - Životní způsob života / životní úroveň.

Předmět andragogiky

- **Předmětem andragogiky je / čím se andragogika zabývá?**

4.) Animací dospělého jedince / oduševňováním.

- **Enkulturačí:** vrůstání jedince do kultury dané společnosti.
  - Projevy naučeného chování a získávání znalostí a dovedností. Získávání a rozvoj kulturních kompetencí skrze výchovu a vzdělávání.
- **Socializací:** (lat. Socialis = družný, polidštěný)
  - Celoživotní proces, začleňování jedince do společnosti, kdy si osvojuje její hodnoty, normy chování, a učí se sociálním rolím a mezilidským vztahům. Je to proměna biologické bytosti na bytost společenskou. Učení se respektovat společenské normy a pravidla.
- **Edukací:** vzdělávání, školení (rodina, vrstevníci, spolupracovníci, kamarádi, masmédia)
  - personalizace (schopnost sociální kooperace).
  - Profesionalizace (změna práce)

Předmět andragogiky

- **Lidský kapitál je** soubor vlastností a charakteristik všech:
  - znalostí,
  - dovedností,
  - schopností,
  - zkušeností, (praxe),
  - talentu.

- Zahrnuje: Inteligenci, moudrost, úsudek, ctižádost, ambice, touhu, vytrvalost, odhodlanost, ochotu riskovat,

Předmět andragogiky

Předmětem „A“ je:

- Mobilizace a navyšování lidského kapitálu.
- Technologie vedení dospělého na jeho životní dráze.
- Technologie vedení dospělého při jeho:
  - Vzdělávání, socializaci, resocializaci, osvětě, profesním růstu, kariérovém růstu, enkulturaci, profesionalizaci, personalizaci, rozvoji klíčových kompetencí.

Klíčové kompetence

- Komunikativní dovednosti, znalosti cizích jazyků.
- Personální (osobnostní) a interpersonální (mezilidské) dovednosti.
- Zdravý životní styl. Týmová spolupráce.
- Schopnost řešit dennodenní problémy (funkční gramotnost)
  - literární (recenze, eseje, práce s textem),
  - dokumentová (internet, formuláře, jízdní řády apod.)
  - numerická (manipulace s penězi, čísla, grafy, tabulkami apod.)
- Schopnost práce s informacemi.
- Práce s informačními zdroji a technologiemi.

Činitele andragogického působení

- Základní otázky: (kdo, co, kde, kdy, proč, čím, jak)
- Prostředky.
- Prostředí.

- Andragogika je procesem, který vede člověka od stavu
mít roli x být v roli

Integrální andragogika

- Andragogika se široce zabývá individuálními i sociálními souvislostmi kultury, ekonomiky a politiky. Proto je potřeba toto široké pojetí od užšího konceptu andragogiky jako teorie o vzdělávání dospělých zúžit k názvu integrální andragogika (spojující). **Neboť spojuje – integruje pohled řady vědních disciplín** na možnosti i problémy uplatnění člověka ve všech oblastech společenského života.
- IA integruje všechna období životní dráhy jedince.
- IA pohlíží na problémy dospělého jedince optikou řadou disciplín.
- IA zkoumá jevy a procesy dospělého v prostředí společenských změn.

Integrální andragogika

- **Sociologie** poskytuje pro andragogiku pojmový aparát:
  - Teorie sociální změny.
  - Pozice.
  - Role.
  - Sociální stratifikaci (rozvrstvenost, členění).
  - Sociální marginalizaci (vyloučení určité skupiny na okraj společnosti).
  - Teorie sociální deviace (odchýlení se od...).
  - Všechná empirická výzkumná šetření a výzkumy.

Integrální andragogika

- **Psychologie** poskytuje pro andragogiku pojmový aparát:
  - Paměť.
  - Učení.
  - Motivaci.
  - Terapeutické postupy (psychoanalýza, psychoterapie)
- **Pedagogika** poskytuje pro andragogiku pojmový aparát:
  - Vzdělávání – proces směřující k rozvoji jedincových:
  - Vědomostí, dovedností (motorické, intelekt.), schopností

Edukativní dimenze andragogiky

- Vzdělávání a výchova jsou propojené nádoby.
- Nelze vzdělávat, aniž bychom současně nevychovávali.
- Nelze vychovávat, abychom nevzdělávali.

- Výchova: formování názorů, postojů, hodnotová orientace, vkus.
- Vzdělávání: rozvoj vědomostí, utváření systémů pojmů, soudů, úsudků, návyků a stereotypů.

Typy výchovy

- Výchova je cílevědomá činnost, zaměřená na formování člověka.
  - Světonázorová (náboženství, filozofie).
  - Pracovní (technická).
  - Rozumová (jazyková, vědecká, ekologická).
  - Mravní.
  - Právní.
  - Politická.
  - Tělesná, zdravotní, sportovní, dopravní aj.

Výzvy pro andragogiku

- Preferovat etické hodnoty práce a kreativity.
- Výcvik manažerských dovedností.
- V oboru sociální práce (různé formy pracovní terapie).
- Řízení lidských zdrojů:
  - Výběr pracovníků.
  - Hodnocení pracovníků.
  - Motivační programy.
  - Styl vedení, pracovní porady, tvorba kariérových drah aj.

Výzvy pro andragogiku

- Didaktická stránka managementu učení dospělých.

Čili, teorie vzdělávání zabývající se:

- formami, postupy a cíli vyučování,
- obsahem a rozsahem vzdělávání (tj. procesu vzdělávání),
- obsahem a rozsahem vzdělání (tj. výsledkem procesu vzdělávání),
- metodami a zásadami a formami vyučování,
- Interakcí mezi lektorem a žákem

Výzvy pro andragogiku

- V čem se liší proces učení např. v psychologii a andragogice?
- Zamyslete se... Co vás napadá?

- Psychologie vysvětluje např. otázku motivace jedince k učení, ale oproti andragogice se už nezajímá
  - Co se student bude učit, kde, kdy, jak, čím, s kým...
  - Co ho studium bude stát peněz, času...
  - Vymyslete samy další příklady...

Andragogika tedy skýtá možnosti...

- Zabývat se širokou oblastí vzdělávání
  - podniky,
  - školy,
  - ústavy,
  - kluby aj.
- Oblastí péče a služeb.

Vzdělávání se specifickým zaměřením

- Ekologická výchova.
- Kulturní výchova, tělesná.
- Politická, občanská, ekologická.
- Prevence patologických jevů ve společnosti.
- Oblast sexuální výchovy.
- BESIP.
- Zdravověda, první pomoc.
- Penologická oblast (věznice, detenční ústavy)

Vzdělávání se specifickým zaměřením

- Služby občanům
  - Kulturně výchovná činnost, poradenství.
  - Volnočasové, odpočinkové, seberealizační aktivity
  - Památková péče, muzejnictví.
  - Personalistika.
  - Rozvoj lidských zdrojů.
  - Personální management.
  - Sociální správa a péče.

Možnosti výzkumných projektů v rámci vzdělávání dospělých

- Vzdělávání dospělých v různých fázích životního cyklu.
  - Priority, příležitosti a možnosti rozvoje.
  - Projekt pro vzdělávání dospělých jako součásti celoživotního učení.
  - Otázka, jaké jsou vzdělávací potřeby dospělých?
  - Otázka, jaké jsou stávající možnosti formálního a neformálního vzděl.?

Jaké jsou jednotlivé cílové skupiny?

- Senioři.
- Rodiče.
- Zaměstnanci.
- Handicapovaní.

- Kdo ještě a kde?

- Jak zapojovat větší a smysluplnější zapojení těchto skupin do procesu celoživotního učení?

Tvorba výzkumného projektu

- 1.) Najít problém, co sledovat?
- 2.) Jaké jsou příčiny problému?
- 3.) Co je smyslem a cílem výzkumu?
- 4.) Jaký výzkum zvolit a jakou metodu?
- 5.) Kdo se v minulosti moji vybranou problematikou zabýval?
- 6.) Do jaké hloubky je problematika probádaná?
- 7.) Co nového, objevného, můj výzkum oboru (světu) přinese?
- 8.) Co to přinese pro praxi, v čem bude přínos?

ROZVOJ LIDSKÉHO KAPITÁLU PROFESIONÁLNÍCH VOJÁKŮ PRO DRUHOU KARIÉRU

Jakou problematikou jsem se zabýval:

- Pracovní uplatnitelností profesionálních vojáků po zániku jejich služebního poměru.
- Přechodem do nového zaměstnání.
- Budováním druhé kariéry.
- Lidským a sociálním kapitálem.

Jaké jsou příčiny problému?

- Jak se uplatňují vojáci v civilu na trhu práce?
- Koho to zajímá?
- Proč by to mělo někoho zajímat?

Položení si 7 základních otázek

- **Co** je výzkumný problém?, Co budu sledovat, Co o problému vím?
- **Kdo** bude respondentem, jaký počet?
- **Kde** budu výzkum provádět terén, škola, katedra, obor?
- **Kdy** budu výzkum provádět, kolik času to zabere?
- **Proč** budu výzkum provádět? Jaká je potřeba od koho, pro koho?
- **Čím** budu výzkum provádět, čím disponuji?
- **Jak** budu výzkum provádět, design, metoda, jaký je smysl výzkumu a cíl výzkumu?
Jakou validitu (platnost získaných výsledků) Reliabilita bude mít (objektivitu, přesnost, spolehlivost, hodnověrnost)?

Hlavní cíl práce a název práce

- Hlavním tématem a cílem rigorózní práce nazvané

„Rozvoj lidského kapitálu profesionálního vojáka pro druhou kariéru“,

Cílem bylo zjistit, zda a jak vybraní bývalí profesionální vojáci budují na trhu práce svoji druhou profesní kariéru.

Smysl rigorózní práce spočíval ve zjištění, co respondenti mobilizovali pro jejich nová pracovní-kariéerní uplatnění.

Sekundární cíle: v jakých oborech nacházejí uplatnění, jaké mají priority a perspektivy ve vztahu k nové profesní dráze, zda proces pracovní změny byl pro ně současně i změnou sociální, vysledovat postoje na armádní outplacement, z naračnických dat formulovat zakotvenou teorii.

Výzkumný design: biografický

- Stanoveného cíle bylo dosaženo provedením **biografického výzkumu**, který se zabýval mobilizací lidského kapitálu v prostředí sociální změny a orientací respondentů v kritickém uzlu jejich životní dráhy, přičemž životní dráha pro mě coby badatele nepředstavovala pouhý popis po sobě následujících životních událostí, ale individuální socio-profesní a psychosociální konstrukci, jíž jsem chtěl porozumět skrze mnou zvolený **narativní přístup**, vycházející z teze, že „lidé při budování vlastní identity, konstruují smysl svého života a tento smysl má podobu určitého příběhu.“

Metoda

narativní analýza užitá v orální historii

- Na základě **individuálních sdělení** od pěti vybraných bývalých profesionálních vojáků došlo **metodou narativní analýzy užitá v orální historii** k vysledování procesu adaptace, při změně jejich pracovní-kariérního uplatnění.
- **Pomocí polostrukturovaných rozhovorů** byla v kontextu období recese panující v Česku okolo roku 2009, aby změna umožňující vznik řady sociálních proměn, následně interpretována trajektorie nové pracovní-kariérní dráhy.

Metoda „life story“,

- Metoda „life story“, je založena na vyprávění „životního příběhu“ narátora, (vypravěče) o svém vlastním životě či jeho části. Jedná se tedy o autobiografické vyprávění, vytvářené v interakci s výzkumníkem.
- Metoda životních příběhů užitá v orální historii respondentů nás tedy zajímá s ohledem na to, jak různí lidé reagují na stejné události či změny, neboť je mohou odlišně prožívat a interpretovat v závislosti na výchozích podmínkách.

Životní přechody jedince

- Při biografickém rozhovoru nebude mým cílem explicitně zachytit samotnou událost v lidském životě, ale pochopit, či porozumět tomu, jak na životní přechody a zlomové události jedinec reagoval a jaké adaptační mechanismy použil.
- Jelikož v životě každého člověka se kromě období relativní stability, vyskytují i úseky života, které významně mění směr vývoje.

Ve výzkumu:

- Vymezil jsem základní pojmy výzkumu v diskurzu jak obecné andragogiky, tak andragogiky jako vědy o mobilizaci lidského kapitálu, v oblasti specificky zaměřené na pracovní dráhu vojáka Armády ČR.
- Teoretické východisko v práci vychází z definice syntetického statusu s interpretací sociální změny vojenských profesionálů v jejich kritickém uzlu životní dráhy.
- Zvolil jsem výzkumný design biografického výzkumu, kde na základě individuálních sdělení bývalých profesionálních vojáků byla interpretována jejich trajektorie změny pracovní dráhy.

1. výstup práce

- Za přínos práce lze považovat předložení dvou výstupů. Prvním je zjištění strategií v podobě využitého, rozvinutého, zmobilizovaného lidského a sociálního kapitálu, který bývalí vojenští profesionálové aplikovali v procesu adaptace na nové pracovní uplatnění v prostředí permanentních změn,
- při současném vysledování toho, co je pro ně v rámci budování druhé kariéry zásadní, v jakých konkrétních oborech se po opuštění vojska uplatňují a zda v nich budují svoji 2. profesní kariéru.

2. výstup práce

- Druhý výstup práce interpretuje vytvořenou zakotvenou teorii vojáka po opuštění AČR. Sekundárním cílem práce při zkoumání podobné problematiky v podobě pracovní uplatnitelnosti vojáků z povolání na trhu práce, je prohloubení platnosti již provedeného výzkumu Ing. Kristýny Binkové PhD.

Předešlý výzkum Dr. Binkové

- Komparace s výstupy uskutečněného výzkumu kolegyně Ing. Kristýny Binkové PhD. Ta, se ve své disertační práci nazvané „Příprava vojenského profesionála AČR na druhou kariéru“ v roce 2018 zabývala tématem pracovní uplatnitelnosti vojáků z povolání po zániku služebního poměru, v rámci přechodu do nového zaměstnání a zahájení tzv. druhé kariéry.
- Mojí snahou zde nebylo pouze navázat a rozšířit platnost předešlého výzkumného šetření věnovaného podobné problematice, ale současně obohatit teoretickou základnu o oblast specifických aspektů pracovní-kariéerního znovuplatňování u bývalých profesionálních vojáků AČR při jejich začleňování na trh práce.

Rozdílné pojetí výzkumů

- V mém výzkumu druhou kariéru chápu jako nepředvídatelnou a měnící se složku životní dráhy, vázanou na pracovní zařazení a úspěch jedince, kdy zanechání vojenské profese vyvolalo potřebu, nalézt nové pracovní-kariéerní uplatnění nejenom u jiného zaměstnavatele, ale i ve zcela odlišném oboru.
- Tento pracovní transfer v konkrétním úseku života přinesl zjištění, že zdaleka ne všichni vojáci vnímali vojenskou profesi v intencích budování své kariéry. Další odhalenou skutečností bylo, že pouze část vojáků považovala práci v armádě za své povolání.

Aplikovaný výzkum

- **Aplikovaný** výzkum (někdy též cílený výzkum) je experimentální a teoretické práce k získání nových poznatků, ale zcela jednoznačně zaměřených na specifické, konkrétní předem stanovené cíle využití v praxi.
- Personální oblast.
- Sociální oblast.

Teoretické koncepty / východiska

- Mobilizace lidského kapitálu v prostředí sociální změny.
- Orientace člověka v kritickém uzlu (úseku) životní dráhy.
- Cílem bylo porozumět strategii pracovní dráhy vojáka po propuštění z armády.
- Zda a jak budují 2. profesní kariéru.
- Kde 2. kariéru budují?

K čemu jsem došel?

- Dá se moje zjištění někde aplikovat? Kde? Proč?
- Je mé zjištění použitelné jinde?
- Jaké zdroje a autory jsem použil?
- Stěžejní témata v mé práci byla:
  - Životní dráha
  - Pracovní dráha. Práce. Profese. Povolání. Zaměstnání.
  - Kariéra, kariérový pohyb. Změna. Krize.
  - Syntetický status. Rolová ztráta.
  - Lidský, sociální kapitál.
  - Rekvalifikace, andragogická koncepce rekvalifikace (rybářství x ryba). Outplacement.

Volba sociální trasy

- sociální trasy, které lze chápat, jako možnost výběru jedince, který si zvolí ve své životní dráze studijní obor, školu, povolání atd.
- body obratu, které můžeme chápat jako změnu ovlivňující průběh životní dráhy a její nové nasměrování

Metodika výzkumu

- Sběr dat. Výběr respondentů – objekt zkoumání.
- Zde je nutné zmínit, že jsem neusiloval o předložení nutně pravdivé reality z pohledu mých komunikačních partnerů, ale o zachycení a interpretaci jejich spontánnosti, kterou prezentují a popisují jimi prožitou událost při odchodu z AČR, na jejímž základě oni osobně následně mobilizovali a aplikovali strategie pro nové pracovní uplatnění na trhu práce, při paralelním vysledování toho, zda tím nově budují tzv. druhou kariéru.

Dílčí kroky práce s daty

- Uskutečnění audionahrávek. Předvýzkum opakování nahrávek, doptávání se.
- Následně jsem každou jednotlivou audionahrávku se všemi detaily kompletně slovo od slova přepsal do elektronické podoby.

Každou jednotlivou naraci vytiskl a opětovně ji několikrát přečetl a snažil se o textu, resp. o každém interview více přemýšlet v širším a hlubším kontextu.

- Výstupem této fáze s daty bylo utřídění si všech jednotlivých příběhů, čímž jsem dosáhl celkové orientace v textu.
- Následně jsem vymezil jednotlivé větné úseky, na jejichž základě jsem mohl jednotlivá vyprávění komparovat a hledat v nich společné a rozdílné informace zacílené na základní výzkumnou otázku.

Práce s textem

- Dále jsem každou jednotlivou naraci vytiskl a opětovně ji několikrát přečetl a snažil se o textu, resp. o každém interview více přemýšlet v širším a hlubším kontextu.
- Výstupem této fáze s daty bylo utřídění si všech jednotlivých příběhů, čímž jsem dosáhl celkové orientace v textu. Následně jsem vymezil jednotlivé větné úseky, na jejichž základě jsem mohl jednotlivá vyprávění komparovat a hledat v nich společné a rozdílné informace zacílené na základní výzkumnou otázku.

Otevřené kódování

- U otevřenému kódování jsem provedl celkem 4 fáze:
  - Nalezení významových jednotek z úseků textu, nesoucí informaci.
  - Provedení konceptualizace, kdy text byl rozdělen na významové jednotky, které jsem okódoval. Takto jsem pojmy převedl do tvaru kódů.
  - Provedení kategorizace, tedy seskupení okódovaných pojmů na základě jejich významových podobností a sloučení je do 4 jednotlivých výchozích kategorií.
  - U výchozích kategorií jsem následně jejich vlastností rozvinul pomocí dimenzí vlastností, čímž jsem dosáhl dimenzionalizace.

Kroky otevřeného kódování

- Ve všech textech jsem postupoval tak, že jsem si po přečtení každé jednotlivé věty či souvětí položil otázku, o co v ní šlo? Jaké konkrétní obsahové sdělení tato někdy velmi krátká či naopak dlouhá pasáž prezentuje. Vždy se tak v úseku textu, který nesl informaci, jednalo o událost, dění či případ, kdy provedenou konceptualizací (výstižným shrnutím sděleného textu) jsem takto zachycenou ústřední myšlenku **pojmenoval konkrétním pojmem (dimenzí)**.
- V prvotní fázi otevřeného kódování byl veškerý textový materiál rozdělen na významové jednotky (pojmy), kterým jsem následně přiřadil určitý kód.

Postup přiřazování kódů

- Postup přiřazování kódů byl následující. Jako příklad zde uvádím konkrétní zkrácenou citaci od respondentky Markéty, která popisovala její bývalou pracovní činnost v AČR:
- Markéta: **„Já jsem měla dlouhodobý úkol, přepracovávat špatné dokumenty, které nám byly vráceny z archivu, a ty mnou předělané dokumenty, šly zpátky do archivu a tam byly skartované. Pozbývalo mi to jakýkoliv smysl, prostě jsem cítila, že už je to asi konečná“** (Markéta 2.5).
- V ukázce textu označeným kódem Markéta 2.5 první číslice označovala stránku textu a druhá cifra představovala jednotlivou pasáž textu.

Otevřené kódování

- Z úryvku textu výše jsem na příkladu Markéty usoudil, že vykonávala naprosto zbytečnou práci, která jí nedávala smysl.
- Proto jsem v tomto konkrétním případě toto souvětí okódované 2.5 pojmenoval nejvýstižněji ve smyslu sdělené informace: **smysl práce**.

Vícero významů u jednotlivých kódů

- Ovšem tento okódovaný pojem (dimenze) ve své podstatě mohl/a dle mého názoru vyjadřovat daleko víc, jakožto i povahu práce, nespokojenost, frustraci, touhu po změně, bod zlomu, nalezení určitého limitu. Zároveň mohl svým způsobem představovat i stresor, pracovní bariéru a jistě by se našla i jiná kódová pojmenování, která by se dala označit jako další sekundární pojmy, protože v této fázi kódování jsem předpokládal, že vše může souviset se vším a informace se mohou vzájemně úzce interakčně prolínat.

konceptualizace

- Tím, že jsem od všech komunikačních partnerů disponoval značně velkým počtem kódů, snažil jsem v nich nalézt společnou informaci, která by se po vynoření z kvanta dat vztahovala k podobným událostem, orientovaných na základní výzkumnou otázku, jenž byla pro lepší orientaci rozložena do čtyř níže uvedených pomocných výzkumných otázek.
- V této fázi otevřeného kódování jsem následně přistoupil ke konceptualizaci, spočívající v přiřazování pouze takových kódů, které svým obsahovým sdělením úzce korespondovaly s jednotlivými pomocnými výzkumnými otázkami.

Základní výzkumná otázka:

Zda a jak komunikační partneři budovali po odchodu z AČR druhou profesní kariéru?

• **Pomocné výzkumné otázky:**

- 1.) Z jakých důvodů komunikační partneři volili práci v AČR a mimo ni?
- 2.) Jaké strategie komunikační partneři uplatňovali a co mobilizovali v rámci nově zvolené práce či druhé kariéry?
- 3.) Jak komunikační partneři refletovali kritický uzel životní dráhy v podobě změny jejich pracovního uplatnění, a byla pro ně tato změna současně i změnou sociální?
- 4.) Jak komunikační partneři reflektují své perspektivy a priority skrze jejich nová pracovní místa a zda v nich budují svoji 2. kariéru?

kategorizace

- Provedením kategorizace, tedy přiřazením nejpočetnějších kódů ke každé pomocné výzkumné otázce, jsem ze všech naračnických příběhů dosáhl vytěžení základních a podstatných informací implementovaných ve formě vytvořených výchozích kategorií.
- Ty jsem pojmenoval:
  - pracovní odchod,
  - mobilizační kapitál,
  - pracovní změna,
  - pracovní motivace.

ZDROJE

- BARTOŇKOVÁ, Hana, ŠIMEK, Dušan, 2002. *Andragogika* Studijní texty pro distanční studium. Olomouc: Středisko distančního vzdělávání. Dostupné z: [ANDRAGOGIKA. Studijní texty pro distanční studium. Hana Bartoňková - PDF Free Download \(docplayer.cz\)](#).
- KAŠUBA, Jan, 2023. *Rozvoj lidského kapitálu profesionálních vojáků pro druhou kariéru*. Olomouc. Dostupné z: [KASUBA Rigorozni prace.pdf \(theses.cz\)](#). Rigorózní práce. Univerzita Palackého v Olomouci.